અધ્યાય ૬

રામજન્મોત્સવ

શ્રી ગણેશાય નમઃ । શ્રી સરસ્વત્યૈ નમઃ । શ્રી ગુરુભ્યો નમઃ ।
શ્રી કુલદેવતાયૈ નમઃ । શ્રી સીતારામચંદ્રાભ્યાં નમઃ ।
શ્રી સદ્‌ગુરુસાઈનાથાય નમઃ ।

રામનવમી-ઉત્સવ તથા મસીદના જીર્ણોદ્ધારનું વર્ણન કરતાં પહેલાં સદ્‌ગુરુનો મહિમા જાણવો જોઈએ.

ગુરુના હસ્તસ્પર્શની શક્તિ : સાચા સદ્‌ગુરુ સુકાની બની શિષ્યને ભવસાગર સહજ પાર કરાવે છે. સદ્‌ગુરુ શબ્દ સાંભળતાં જ મને સાઈબાબાનું સ્મરણ થાય છે. જાણે તે પોતે મારી સામે ઊભા મારા કપાળે ઉદી-લેપન કરી પોતાનો વરદ હસ્ત મારા મસ્તક પર મૂકતા દેખાય છે અને તે વેળા મારું અંતર આનંદથી ઉભરાય છે. કલ્પના તથા કામનાથી ભરેલો જે સૂક્ષ્મ દેહ સમગ્ર પૃથ્વીને ભરખી જતા અગ્નિમાં પણ બળી શકતો નથી તે માત્ર ગુરુનો હસ્તસ્પર્શ થતાં જ નષ્ટ થાય છે. અનેક પૂર્વજન્મનાં પાપ ધોવાઈ જાય છે. દૈવી ધાર્મિક વાર્તાના શ્રવણમાત્રથી જેમના માથામાં ચક્કર આવે છે, તેવા લોકો પણ સદ્‌ગુરુનાં દર્શનમાત્રથી શાંત બની જાય છે. સાઈબાબાની રૂપાળી પ્રતિમાનાં દર્શન થતાં જ હર્ષથી ગળું રૂંધાય છે તથા આંખો આંસુથી ઉભરાય છે અને હૃદય ભાવથી નમી પડે છે. હું બ્રાહ્મણ છું એવું ભાન આપણામાં જગાડે છે, આત્મદર્શનનો આનંદ દે છે અને તે જ પળે તારા-મારાનો ભેદ નિર્મૂળ કરે છે, તથા પરમાત્મા સાથે આપણું એકત્વ સાધે છે. શાસ્ત્રવાચન વેળા તો ડગલે ડગલે મને મારા સદ્‌ગુરુ સાંભરે છે અને લાગે છે કે જાણે સાઈબાબા જ રામ કે કૃષ્ણ રૂપે પોતાની જીવનકથા મને સંભળાવે છે. દાખલા તરીકે જ્યારે હું ભાવગત વાંચવા બેસું છું ત્યારે શ્રી સાઈ પગથી મસ્તક સુધી કૃષ્ણ બને છે અને ભક્તોના કલ્યાણ અર્થે પોતે જાણે ભાગવત અગર ઉદ્ધવગીતાનું ગાન કરતા હોય તેવું મને લાગે છે. જ્યારે કોઈ ધાર્મિક વાર્તા કહેવાનું હું

શરૂ કરું છું ત્યારે થોડાં વાક્યો પણ હું રચી શકતો નથી. પણ બાબા સ્વત: જ જ્યારે મારા પાસે લખાવે છે ત્યારે હું લખ્યે જ જાઉં છું. છતાં તેનો અંત જ આવતો નથી. જ્યારે ભક્તમાં અહંત્વ જાગે છે ત્યારે બાબા પોતાના હાથે જ તે દાબી દે છે અને પોતાની શક્તિ અર્પીને પણ તેનું ધાર્યું થવા દે છે. તેને આત્મસંતોષ દઈ સુખી કરે છે. જે કોઈ શ્રી સાઈને સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરે છે તથા સર્વ ભાવે તેમને શરણે જાય છે તે પુરુષના જીવનના સર્વ પદાર્થ-ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ-વણમાગ્યે બાબા પૂરે છે. તેની મુક્તિ સહજ થાય છે. કર્મ, જ્ઞાન, યોગ તથા ભક્તિ એ ચારે અલગ માર્ગ દ્વારા બાબા આપણને ઠેઠ સુધી દોરી જાય છે. આમાં ભક્તિનો ખાડા-ટેકરાવાળો તથા કાંટાળો માર્ગ છે અને તે કાપવો મુશ્કેલ છે. પણ સદ્‌ગુરુ પર શ્રદ્ધા રાખી ચાલીએ તો ખાડામાં તથા કાંટામાં પડતા બચી જવાય છે અને સીધા ચાલવાથી બાબા આ માર્ગે ધારેલા મુકામે પ્રભુ પાસે આપણને જરૂર પહોંચાડે છે. દૃષ્ટાંતો આપીને બાબાએ આ વસ્તુ ખાતરીપૂર્વક કહી છે.

સ્વત:સિદ્ધ બ્રહ્મ તથા આ જગતને ઉત્પન્ન કરનારી શક્તિ-માયા અને ઉત્પન્ન થયેલું આ જગત-એ ત્રણે અંતે તો એકનું એક જ છે. એ વિષયમાં ભક્તોના શ્રેયની ખાતરી આપતાં સાઈબાબા કહે છે, ''મારા ભક્તોના ઘરમાં કદી અન્ન-વસ્ત્રોનો તોટો પડશે નહીં. મારા પર મન લગાડી જે ભક્તો મારું પૂજન કરે છે તેમનું હું સદા કલ્યાણ જ કરું છું. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે પણ ગીતામાં એ જ વાત કહી છે. માટે અન્નવસ્ત્રની તો બહુ ચિંતા જ કરશો નહિ. તમારે કંઈ જોઈતું હોય તો ભગવાન પાસે માગો. જગતનાં માન-પાન છોડી દેજો. તમારું વર્તન એવું રાખજો કે જેથી પ્રભુકૃપા તથા તેમના આશીર્વાદ તમારા પર ઉતરી આવે અને તેમના દરબારમાં તમને માન મળે. સંસારી માન-પાનથી છેતરાશો નહિ. હૃદયમાં દેવમૂર્તિ દૃઢતાથી પધરાવીને સ્થાપજો. પ્રભુ-પૂજામાં જ મન-ઈન્દ્રિયોને મગ્ન બનાવો. એ સિવાય અન્ય કોઈ ચીજનો લોભ રાખશો મા. મારું સ્મરણ કરવામાં જ મન-બુદ્ધિ લગાડજો. જેથી દેહમાં, ધનમાં કે સંસારમાં મન ક્યાંય ભટકશે નહિ. ત્યારે જ તમે ચિંતા-મુક્ત, શાંત, અચલ

બનશો. સત્સંગમાં પડેલા મનનું લક્ષણ જ એ છે. ભટકતું મન સત્સંગમગ્ન કદી બનતું નથી.

હવે શિરડીમાં રામનવમી ઉત્સવની કથા સાંભળો. શિરડીમાં સૌથી શ્રેષ્ઠ ઉજવાતો ઉત્સવ રામનવમીનો છે. સને ૧૯૨૫ના સાઈલીલા માસિકના પાના ૧૯૭ ઉપર તેનું સંપૂર્ણ વૃત્તાંત આપ્યું છે, ને વાંચવા સરખું છે. એ ઉત્સવના વર્ણનનો સાર અહીં આપું છું.

ઉદ્‌ભવ: ગુંડકો પરગામના સર્કલ ઇન્સ્પેક્ટર ગોપાળરાવ બાબાના પરમ ભક્ત હતા. બાબાના આશીર્વાદથી તેમને ત્યાં પુત્ર થયો. આ પ્રસંગની ખુશાલીમાં સને ૧૮૯૭માં મેળો અર્થાત્ ઉરૂસ ઉજવવાનું તેમને મન થયું. આ વાત શિરડીના અન્ય ભક્તો તાત્યા પાટીલ, દાદા કોટે પાટીલ તથા માધવરાવ દેશપાંડે પાસે તેમણે મૂકી. તેમને સૌને પણ આ વાત ગમી. આ વસ્તુને બાબાની રજા તથા આશીર્વાદ મળ્યા. ત્યાર બાદ આ ઉરૂસ ઉજવવાની મંજૂરી માટે કલેક્ટરને આપવા અરજી ઘડી. પણ ગામના કુલકર્ણીએ આવો મેળો ભરવાની વિરુદ્ધ રિપોર્ટ કર્યો. તેથી આ અરજી નામંજૂર થઈ. પણ આ વસ્તુને બાબાના આશીર્વાદ મળ્યા હતા. તેથી તેમણે પુન:પ્રયત્ન કર્યો અને છેવટે કલેક્ટરની મંજૂરી મળી. શ્રી બાબાની સલાહ લઈ આ ઉરૂસનો દિવસ નક્કી ઠરાવ્યો. તેમાં સાઈબાબાનો કોઈ શુભ હેતુ હતો તેમ લાગે છે. રામનવમી તથા ઉરૂસ એમ બે ઉત્સવ એકત્ર કરી બે કોમ હિંદુ-મુસ્લિમની એકતાનો જ તેમનો હેતુ હતો. ત્યાર બાદ બનેલા બનાવો પરથી પણ જણાય છે કે બાબાનો આ હેતુ સફળ થયો છે.

મેળાને મંજૂરી તો મળી પણ બીજી મુશ્કેલીઓ ઊભી હતી. શિરડી નાનકડું ગામ છે. ત્યાં પાણીની ખાસ તંગી હતી. ગામમાં બે કૂવા હતા. એક કૂવાનું પાણી ઉનાળામાં ખારું થઈ જતું હતું અને બીજાનું પાણી ખૂટી પડતું હતું. શ્રી બાબાએ ખારા કૂવામાં પુણ્ય નાંખી પાણી મીઠું બનાવ્યું. છતાં તેમાં પૂરતું પાણી તો નહોતું. તેથી તાત્યા પાટીલે કોસનું મંડાણ મૂકી

કૂવામાંથી પાણી લેવાની ગોઠવણ કરી. હંગામી દુકાનો ઊભી કરી. કુસ્તીના અખાડા ગોઠવ્યા. ગોપાળરાવ ગુંડનો એક મિત્ર અહમદનગરનો દામુ અણ્ણા કાંસાર નામે હતો. તેને બે સ્ત્રી હતી છતાં એકે સંતાન નહોતું. તેને પણ સાઈબાબાના આશીર્વાદથી પુત્રો થયા. ગુંડની સૂચનાથી આ ઉત્સવને સરઘસમાં ફેરવવા સારુ એમ બે ધ્વજ મળ્યા. સરઘસ ગામમાં બધે ફર્યા બાદ આ બે ધ્વજ શ્રી બાબાના દ્વારકામાઈ મસીદના બે ખૂણે ખોડવાનું નક્કી થયું. આજ પણ એ જ પ્રમાણે સરઘસ રામનવમીના દિવસે ફરે છે.

સંદલ સરઘસ : આ મેળા સાથે એક બીજું સરઘસ પણ જોડવાનો પ્રારંભ થયો. કોરહલાના અમીર સક્કર નામે એક મુસ્લિમ ભકતના દિલમાં આ 'સંદલ' સરઘસનો વિચાર ઊઠ્યો. મોટા મુસ્લિમ ઓલિયાના માનમાં આ સરઘસ નીકળે છે. તેમાં એક થાળીમાં ઘસેલું ચંદન (સંદલ) તથા ચંદનના થોડા ટુકડા મૂકી લોબાનના ધૂપવાળું મોટું ધૂપિયું લઈ વાજાં વગાડતું આ સરઘસ નીકળે છે ને ગામમાં ફરે છે. છેલ્લે મસીદમાં આવી થાળીમાંનું ચંદન મસીદના ગોખલા તથા દીવાલ પર છાંટે છે. આ સરઘસની વ્યવસ્થા પ્રથમના ત્રણ વર્ષ લગી અમીર સક્કરે કરી હતી અને ત્યાર બાદ તેની પત્ની કરે છે. આમ એક જ હિંદુઓનું રામનવમીનું ધ્વજ-સરઘસ તથા મુસ્લિમોનું સંદલ-સરઘસ સાથે સાથે જ નીકળે છે અને આજ લગી કોઈ દિવસ તેમાં કશી હરકત કે ટંટા-ફિસાદ થયાં નથી.

ગોઠવણ : સાઈબાબાના ભકતો રામનવમીનો દિવસ બહુ પવિત્ર-આનંદપ્રદ ગણે છે. ઘણાખરા ભકતો તે દિવસે શિરડી આવી આ મેળાની વ્યવસ્થામાં સારો ભાગ લે છે. એ વેળાનું બહારનું સર્વ કામકાજ તાત્યા કોટે પાટીલ કરતા અને અંદરની બધી વ્યવસ્થા કરવાનું એક સ્ત્રી-ભકત નામે રાધાકૃષ્ણમાઈને સોંપ્યુ હતું. માઈને ત્યાં તે પ્રસંગે મહેમાનોની ભારે ગીરદી થતી. તેથી તેમની ખાવા-પીવાની તથા મેળાની ચીજવસ્તુ તૈયાર કરી રાખવાની બધી ગોઠવણ આ માઈને જ કરવાની હતી. શ્રી બાબાની ધૂણીને લીધે દ્વારકામાઈની દીવાલો, ફરસબંધી તથા આખી મસીદ કાળીમેશ બની જતી હતી. તે બધું ધોઈ સાફ કરવાનું તથા તેને ધોળવાનું કામ આ માતાજી ખુશીથી

કરતાં હતાં. બધી વસ્તુ પોતે ઠેકાણાસર મૂકી દેતાં હતાં. ગરીબોને ભોજન જમાડવાનું બાબાને બહુ પ્રિય હતું. તેથી અન્નદાન આ ઉત્સવનું એક મુખ્ય અંગ હતું. તે માટે રાધાકૃષ્ણમાઈના સ્થાન પર વિવિધ મીઠાઈ મોટા પાયા પર તૈયાર થતી. આ કામમાં ઘણા શ્રીમંત ધનવાન ભકતો પણ આગળ પડતો ભાગ લેતા હતા.

રામનવમીના ઉત્સવરૂપ ઉરૂસ : આમ આ સર્વ સુંદર રીતે ચાલવા લાગ્યું. આ મેળો અગત્યનો ઉત્સવ બન્યો. ઈ.સ. ૧૯૧૨થી તેમાં થોડો ફેરફાર થયો. એ વર્ષ આ મેળામાં 'શ્રી સાઈ સગુણ ઉપાસના' પત્રિકાના લેખક ભકત શ્રી કૃષ્ણરાવ જોગેશ્વર ભીષ્મ અમરાવતીના દાદાસાહેબ ખાપર્ડેની જોડે આવ્યા અને એક દિવસ અગાઉથી આવી દીક્ષિતના વાડામાં મુકામ કર્યો. તે ઓશરીમાં સૂતા હતા ત્યારે લક્ષ્મણરાવ ઉર્ફે કાકા મહારાજની પૂજાનાં સાહિત્ય લઈ મસીદમાં જતા હતા. તે વેળા તેમના મનમાં એક નવો તરંગ આવ્યો. ઉરૂસ અર્થાત્ મેળો શિરડીમાં રામનવમીના દિવસે ઉજવાય છે તે વસ્તુ પાછળ કોઈ ઈશ્વરી સંકેત છે. રામનવમીનો દિવસ હિંદુઓને મન બહુ પવિત્ર-પ્રિય દિન છે. તો પછી તે દહાડે રામજન્મ-ઉત્સવ શા માટે ન ઉજવવો ? આ વાત કાકા મહાજનીને પણ પસંદ પડી અને આ બાબતમાં બાબાની રજા મેળવવી એવું નક્કી થયું. પણ આ પ્રસંગે પ્રભુના ગુણ-કીર્તનનું ગાન કરે તેવો હરિદાસ ક્યાંથી લાવવો એ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો. પણ શ્રી ભીષ્મે જ આ પ્રશ્નનો તોડ કાઢ્યો કે રામજન્મ ઉપરનું મેં રચેલું રામાખ્યાન તૈયાર છે. વળી હું પોતે જ કીર્તન કરીશ અને કાકા મહાજનીએ હાર્મોનિયમ બજાવવું. સૂંઠ ને સાકરનો પ્રસાદ રાધાકૃષ્ણમાઈએ તૈયાર કરી દેવો. એમ બધી વ્યવસ્થા કરી. તેથી તેઓ બહાર શું ચાલી રહ્યું છે તે જાણતા હતા. જ્યારે તેઓ આવ્યા ત્યારે વાડામાં શું ચાલી રહ્યું છે એવો પ્રશ્ન મહાજનીને બાબાએ પૂછ્યા. જરા ગભરાઈ જવાથી મહાજની આ પ્રશ્નનો અર્થ સમજ્યા નહિ. તેથી તે તો મૂંગા બેઠા. એથી બાબાએ શ્રી ભીષ્મને પૂછ્યું કે તારે શું કહેવું છે ? ત્યારે શ્રી ભીષ્મે રામનવમી ઉત્સવ ઉજવવાની પોતાની હોંશની સર્વ વાત કરી અને આપની છેવટની રજા લેવા આવ્યા છીએ એમ કહ્યું. બાબાએ ખુશીથી રજા આપી. એથી સૌ રાજી થયા અને રામજયંતી-ઉત્સવની તૈયારી કરવા

લાગ્યા. બીજે દહાડે ધજા ને તોરણોથી મસીદને શણગારી. રાધાકૃષ્ણમાઈ એ પારણું લઈ આવ્યાં અને બાબાની બેઠક સામે મૂક્યું અને વિધિ શરૂ થઈ. શ્રી ભીષ્મ કીર્તન કરવા ઊભા થયા અને મહાજનીએ હાર્મોનિયમ બજાવવા માંડ્યું. એટલામાં સાઈબાબાએ મહાજનીને ઉપર બોલાવવા એક માણસને મોકલ્યો. પણ તે બાબા પાસે જતાં અચકાયા ને મનમાં થયું કે બાબા આ ઉત્સવ ઉજવવા દેશે કે કેમ ? છતાં તે બાબા પાસે ગયા ત્યારે બાબાએ પૂછ્યું કે 'આ પારણું અહીં કેમ મૂક્યું છે અને આ બધું શું ચાલે છે ?'' ત્યારે તેણે ઉત્તર દીધો કે ''રામનવમી-ઉત્સવનો પ્રારંભ કરીએ છીએ તે માટે આ પારણું મૂકેલું છે.'' પછી બાબાએ શ્રી ભીષ્મને હાર પહેરાવ્યો. ત્યાર બાદ કીર્તન શરૂ થયું. જ્યારે કીર્તન પૂરું થઈ રહ્યું ત્યારે 'જય જય રામ'ના હર્ષનાદ કરતાં ભારે આનંદ પામ્યા. પણ બધે છૂટથી ઉડાડેલો ગુલાલ ઊંચે ઊડ્યો અને બાબાની આંખમાં પડ્યો. એથી બાબા ક્રોધે ભરાયા અને મોટેથી બોલી બધાને ગાળો તથા ઠપકો દેવા લાગ્યા. પણ બાબાના અંગત પરિચયના ભક્તો જાણતા હતા, આ ઠપકો તથા ગાળો તે તેમના આશીર્વાદરૂપ છે. જેવો રામનો જન્મ થયો કે તેવા જ દુષ્ટ વિચારો તથા અભિમાનરૂપી રાવણ તથા તેના રાક્ષસોના સંહાર માટે બાબા ક્રોધે ભરાય તે વાજબી છે એમ તેમને લાગ્યું. શિરડીમાં કોઈ નવી વસ્તુના પ્રારંભ-વેળા બાબા આવો ક્રોધ કરીને તાડૂકતા હતા. એથી ભક્તો બધા તો શાંત રહ્યા, પણ રાધાકૃષ્ણમાઈને ધાસ્તી લાગી કે બાબા પેલું પારણું ઉપાડી ફેંકી દેશે તો તે ભાંગી જશે. માટે તેમણે મહાજનીને તે ઉપાડી લેવા કહ્યું. જ્યારે મહાજની પારણું ઊપાડી છૂટું કરવા લાગ્યા ત્યારે બાબાએ તેને તેમ કરતાં રોક્યા. થોડી વારમાં બાબા શાંત થયા ત્યારે બાકીનો કાર્યક્રમ, મહાપૂજા તથા આરતી થઈ. એ પછી મહાજનીએ પારણું ઉપાડી લેવા બાબાની રજા માંગી ત્યારે બાબાએ ના પાડી. તે બોલ્યા: ''હજી ઉત્સવ પૂરો થયો નથી'' બીજે દહાડે બીજું કીર્તન તથા 'ગોપાલ કાલાની' વિધિ થઈ. આ વિધિમાં એક માટલામાં દહીં તથા પૌંઆનું મિશ્રણ ભરી તે ઊંચું ટાંગે છે અને કીર્તન પૂરું થઈ રહ્યા પછી જેમ બાળગોપાળો જોડે કૃષ્ણ રમતા હતા તેમ એ માટલું ફોડી નાંખી તેમાંનાં દહીં-પૌંઆ બધાને પ્રસાદ તરીકે વહેંચી દે છે. આમ આ વિધિ પૂરી થયા પછી જ પેલું પારણું

ત્યાંથી ઉપાડી લેવાની રજા આપી. આમ આ રામનવમીનો ઉત્સવ ઉજવ્યો. તે જ દહાડે પેલું ધ્વજ-સરઘસ તથા સંદલ-સરઘસ પર નીકળ્યાં. તેનો ઠાઠમાઠ પણ અગાઉના જેવો જ હતો. ત્યારથી બાબાનો ઉરૂસ રામનવમી ઉત્સવ તરીકે પરિવર્તન પામ્યો.

બીજે વર્ષ : સને ૧૯૧૩થી રામનવમી ઉત્સવનો કાર્યક્રમ વધતો જ ચાલ્યો. રાધાકૃષ્ણમાઈ ચૈત્ર સુદી પડવાથી જ નામસપ્તાહનો પ્રારંભ કરાવતાં હતાં. રામનવમીનો ઉત્સવ સમસ્ત ભારતમાં ઉજવાય છે. તેથી તે દહાડે હરિદાસ મળવાની મુશ્કેલી જણાવા લાગી. પણ આ ઉત્સવ અગાઉ ચાર-પાંચ દિવસ પર જ આધુનિક તુકારામ ગણાતા બાલાબુવા માલી, મહાજનીને અચાનક જ મળી ગયા. તેથી તે વર્ષનું કીર્તન તેની જ પાસે કરાવ્યું. બીજે વર્ષ : સને ૧૯૧૪માં સાતારા જિલ્લામાં પ્લેગ ચાલતો હતો. શ્રી હરિદાસ બૃહત્સિદ્ધ કવટે (સતારા જિલ્લાના બાલાબુવા સતારકર) પોતાના ગામમાં હરિદાસ તરીકે કથા કરી શકે તેમ નહોતા. તેથી તે પોતે જ શિરડી આવ્યા અને કાકાસાહેબ દીક્ષિત મારફત બાબાની રજા મેળવી એ સાલ તેમણે જ કીર્તન કર્યું, જેનો તેમને સારો લાભ પણ મળ્યો. પછી તો દર વર્ષે નવા નવા હરિદાસ શોધવાની દુગ્ધાનો પ્રશ્ન શ્રી સાઈબાબાએ જ ૧૯૧૪માં ઉકેલ્યો અને આ કાર્ય પર તેમણે શ્રી દાસગણુને કાયમી નિયુક્ત કર્યા. ત્યારથી ઘણાં વર્ષો સુધી આ કામ તેમણે કુશળતાથી બજાવ્યું હતું.

સને ૧૯૧૨ થી આ ઉત્સવ દર વર્ષ વધુ. વધુ ખિલતો ગયો. ચૈત્ર માસની આઠમથી બારસ સુધી માનવીઓના મધપૂડા જેવું શિરડી બની જાય છે. વધુ વધુ દુકાનો નંખાય છે. પ્રસિદ્ધ મલ્લો કુસ્તીમાં ઉતરે છે. ગરીબોને મોટા પાયા પર ભોજન અપાય છે. રાધાકૃષ્ણમાઈના પ્રયાસથી શિરડી એક સંસ્થાન જ બની ગયું છે અને હવે તો બાબાના દરબારમાં ચીજ-વસ્તુઓ પણ પાર વિનાની ભેગી થવા લાગી. સુંદર અશ્વ, પાલખી, રથ, ચાંદીની છડી-ચામર ઇ., વાસણ-હાંડા, ઘડા, તાંબાકુંડીઓ, છબીઓ, હાંડી-ઝુમર, અરીસા ઇ. ઘણી વસ્તુઓ ભેટમાં આવી. આજના સરઘસ માટે ભક્તો હાથી પણ મોકલતા હતા. જોકે આમ

આ પાર વિનાની વસ્તુઓ આવી હતી છતાં બાબા કોઈ ઉપર કશું ધ્યાન જ દેતા નહોતા. પોતે તો અગાઉના જેવા સાદા વિરક્ત જ રહેતા હતા. આ સમારંભમાં તેમજ બન્ને સરઘસમાં હિંદુઓ તથા મુસ્લિમો એક બનીને જ કામ કરતા હતા. આજ સુધી તેમાં કોઈ મુશ્કેલી ઊભી થઈ નથી કે કશો ટંટો-ફિસાદ થયાં નથી. શરૂમાં પાંચ થી સાત હજાર માણસ આ પ્રસંગે એકઠું થતું હતું, પણ વધતાં વધતાં તે આંકડો એક વર્ષ તો પોણો લાખ ઉપર પહોંચ્યો હતો. એ છતાં શિરડીમાં કૉલેરા અગર એવા કોઈ જંતુજન્ય રોગનો ઉપદ્રવ ક્યારેય થયો નથી અગર કોઈ હુલ્લડ કે તોફાન-ટંટા નથી.

મસીદની મરામત : ગોપાળરાવ ગુંડના દિલમાં એક બીજો પણ વિચાર ઉદ્‌ભવ્યો. આ ઉત્સવ ને ઉરૂસના મેળાનો પ્રારંભ જેમ તેમના હાથે થયો તેમ મસીદ સમરાવવાનો વિચાર પણ તેમને જ પ્રથમ થયો. મસીદની મરામત સારુ પથ્થર લાવીને તેમણે ઘડાવ્યા. પણ આ કામ કરાવવાનું ભાગ્ય તો નાનાસાહેબ ચાંદોરકરના નસીબમાં હતું તથા ફરસબંધી સમરાવવાનો યશ કાકાસાહેબ દીક્ષિતને મળવાનો હતો. પ્રથમ તો બાબા આ કોઈ કામ કરવા દેવા રાજી જ નહોતા, પણ સ્થાનિક ભક્ત મહાળસાપતિએ વચ્ચે પડી બાબાની રજા મેળવી. એક રાત્રે ફરસબંધીનું કામ પૂરું થઈ રહ્યા બાદ બાબાની બેઠક માટેનો ગુણપાટનો ટુકડો બદલાવીને ભક્તોએ નાની ગાદલી મૂકી. સભામંડપ સને ૧૯૧૧માં ખૂબ મહેનત કરી સમરાવીને ઠીક કર્યો. મસીદના આગળના ભાગમાં ફળિયું બહું નાનું હતું તેથી ખૂબ અગવડ પડતી હતી. તે વધારીને તેના પર છાપરું બાંધી લેવાની કાકાસાહેબ દીક્ષિતને ઇચ્છા થઈ. એ લોખંડના થાંભલા, પાટલા, ઇ. ખૂબ ખર્ચ કરી લાવીને બાંધવાનું કામ શરૂ કર્યું. રાત્રે બધા ભક્તોએ મજૂરી કરી થાંભલા ઊભા કર્યા. જેવા બાબા સવારે ચાવડીમાંથી મસીદમાં આવ્યા તેવા જ ક્રોધે ભરાઈ તેમણે તે બધા પાડી નાંખ્યા ને ફેંકી દીધા. એક વાર તો બાબાએ ખૂબ ઉશ્કેરાઈ જઈને એક થાંભલો એક હાથે પકડી હલાવીને ઉખાડી નાંખ્યો અને બીજે હાથે તાત્યા પાટીલની બોચી પકડી તથા તેનો ફેંટો ખેંચીને તેમાં દીવાસળી ઘસીને મૂકી તે સળગાવી દીધો

અને પેલા થાંભલાના પાયામાં તે ફેંકી દીધો. એ વેળા બાબાની ક્રોધિત આંખો બળતા અંગારા જેવી બની ગઈ હતી. તેમની સામે જોવાની કોઈની હિંમત નહોતી. સૌ ખૂબ ડરી ગયા. પછી બાબાએ ખિસ્સામાંથી રૂપિયો કાઢી જાણે કોઈ શુભ પ્રસંગે બલિ દેતા હોય તેમ તે રૂપિયો પેલા થાંભલાના પાયામાં નાંખ્યો. તાત્યા પણ ખૂબ ડરવા લાગ્યો. તાત્યાનું શું થશે તેની કોઈને કલ્પના પણ નહોતી અને વચ્ચે પડવાની કોઈની હિંમત જ નહોતી. ભાગોજી સિંધિયા નામે બાબાનો એક પતિયો ભક્ત હતો. તે જરા આગળ આવ્યો. તેને પણ બાબાએ ધક્કો માર્યો. માધવરાવ દેશપાંડેની પણ એ જ સ્થિતિ થઈ. આમ જે કોઈ વચ્ચે પડવા ગયા તે દરેકની એ જ સ્થિતિ થઈ. થોડા સમય પછી બાબાનો ક્રોધ નરમ પડ્યો ત્યારે તેમણે એક દુકાનદારને બોલાવી એક જરીભરેલો ફેંટો મંગાવ્યો અને જાણે પોતે તેનું ભારે સન્માન કરતા હોય તેમ તે ફેંટો તાત્યા પાટીલને માથે બંધાવ્યો. બાબાનું આવું વિચિત્ર વર્તન જોઈને સઘળા માણસો ભારે અચંબો પામ્યા. એકાએક બાબા આમ ગુસ્સે કેમ થયા અને તાત્યા પાટીલને કેમ માર્યો અને વળી બીજી જ ક્ષણે તેમનો ક્રોધ કેમ શમી ગયો તથા તેને શા વાસ્તે નવાજ્યો તે કોઈ વાતનું કશું જ કારણ કોઈને કંઈ સમજાયું નહિ. કોઈ કોઈ વાર બાબા બહુ શાંત બેસતા અને પ્રેમથી મીઠી મીઠી વાતો કરતા. પણ કંઈક બહાનું મળતાં એક ક્ષણમાં જ પોતે ક્રોધે ભરાતા હતા. આવા ઘણા પ્રસંગ વર્ણવી શકાય. પણ તેમાંથી કયા પ્રસંગ પસંદ કરવા અને કયા પ્રસંગ છોડી દેવા તેની જ મને ખબર પડતી નથી. તેથી જેમ જેમ મને પ્રસંગો યાદ આવતા જાય છે તેમ તેમ હું વર્ણવતો જાઉં છું.

હવે પછીના અધ્યાયમાં બાબા હિન્દુ હતા કે મુસ્લિમ તે કથા તેમજ તેમની યૌગિક શક્તિઓ અને એવી બીજી બાબતોનું વર્ણન કરવામાં આવશે.

સ્વસ્તિ શ્રી સંતસજ્જનપ્રેરિતે ભક્ત હેમાડપંત વિરચિતે
શ્રી સાઈસમર્થ સચ્ચરિત્રે 'રામજન્મ મહોત્સવ'
નામ છઠ્ઠો અધ્યાયઃ સંપૂર્ણ ।
શ્રી સદ્‌ગુરુ સાઈનાથાર્પણમસ્તુ । શુભં ભવતુ ।